

Expertmeeting Erfgoedonderwijs

De rol van docent-identiteit

Programma

- Mijn persoonlijke achtergrond
- Historisch voorbeeld (Zuid-Limburgse mijnverleden)
- Koppeling achtergrond $\leftrightarrow$ docent
- Vraagtekens.....

Persoonlijke achtergrond

Historisch voorbeeld: Zuid-Limburgse mijnverleden

Jaar

PERSBERICHT

2015

Jaar van de Mijnen | M2015.nl

Heerlen, 2 december 2014

JAAR VAN DE MIJNEN start met spectaculaire vuurwerkvoorstelling *Opzienbarende opening M2015 in centrum Heerlen*

Canon van Limburg

Jawel, de mijnen staan erin, natuurlijk. Hendrik van Veldeke ook, net als bouwmeester Pierre Cuypers en de missionarissen van Steyl.

Gisteren werd in kasteel Limbricht de Canon van Limburg gepresenteerd.

Ondertitel: wat elke Limburger zou moeten weten over de Limburgse geschiedenis. Samen-gevat in 52 'vensters' - twee meer dan de Canon van Nederland - die inzicht bieden in wat Limburg en de Limburgers door de eeuwen heeft gemaakt tot wat ze nu zijn.

In de zaterdagbijlage van deze krant een uitgebreid verhaal over de Canon van Limburg.

Waken voor nostalgie in mijnjaar

Het jaar van de **Mijnen** kan helpen het trauma rond de nasleep van de mijnsluiting te verwerken. Maar dan zonder roze bril, zegt historicus en koempelkleinzoon Maarten Roos.

door Goertjan Claassen

Groenendaal groeide bij de opening van het jaar van de **Mijnen**. „Ik hoorde een verdrag over ruilvervalsing: het is één groot feest. Er was een paradijsopgang, wettelijk en een feitelijke. Maar ik hoorde oud-mijnwerkers zeggen: ze hebben ons nooit zien staan, en nu wordt het ineens groter gevierd. Wij zijn niet betrokken bij de opgang.“

Openlijk, vindt Maarten Roos. Waar de organisatie van het thema-jaar zegt juist dat ze er alles aan heeft gedaan om oud-mijnwerkers erbij te betrekken. De afgelopen jaar afgesloten door historicus wil het mijnjaar kritisch vol-

gen, om te zien wat er terecht komt van de ambities. Maar hij vindt ook dat de organisatie moet waken voor een te roze bril.

„Het thema-jaar heeft het gevaar dat het kan omdraai in nostalgie waarbij een te roze beeld wordt geschetst van het mijnverleden. En de gemeente Heerlen gebruikt het verleden om krachten te puien voor de toekomst.“

Het is noodzakelijk, ook uit respect voor de mijnwerkers, dat de gemeente het verleden niet misbruikt voor politieke doelen, vindt Roos. „In speeches word gezegd van 'ons schitterend verleden' en 'trons op de staf'. Er werden mensen gebruikt als loempelkleinzoon, hard werken en blind vertrouwen om het image op te vijelen.“

www.limburgs-dagblad.nl

Daardoor dreigt de andere, donkere kant van het mijnverleden verloren te worden, zegt Roos. „Mijnwerkers deden het vuile en gevaarlijke werk. Er waren mensen die jochten bij de sluiting: uiteindelijk van dat vroege werk af. Maar de sluiting, en met name de nasleep daarvan was een trauma, mede door-

dat er valse beloften zijn gedaan. Veel mensen moesten weer opnieuw beginnen en hadden het gevoel dat ze vergeten werden. Daardoor zaten ze in een rouwproces. Dat heeft de herinnering aan mijnwerkers belangrijk gemaakt. Daardoor is terugkijken vaak pijnlijk.“

De meeste laatste herinneringen aan de mijnen, zoals gebouwen en schoontoren zijn gesloopt. En veel oud-mijnwerkers vinden dat niet erg omdat ze niet herinnerd wilden worden aan het zware verleden, lende Roos uit gesprekken met oud-mijnwerkers. „Maar als een schoontoren als de Lange Jan en de Lange Lian ineens worden weggehaald, dan doet dat iets met je. Dat waren ankerpunten.“

Roos zag ook een opvallende paradox: „Oud-mijnwerkers wilden die

hele historie vergeten, maar wilden niet dat die vergeten zou worden. En ze herinneren zich heel goed wat ze willen vergeten.“

Herinnerden en terugkijken vindt de oud-mijnwerker volgens Roos nu wel belangrijk. „Maar de vraag is: hoe? Het is belangrijk dat je hen erbij houdt. Anders bestaat het gevaar dat ze nu dit jaar zeggen: nu hebben ze ons ook nog onze herinneringen afgepakt.“

Daarom komt hij op de centrale vraag: wie bepaalt de geschiedenis? Niet alleen de historicus, vindt Roos. „De oud-mijnwerkers vormen zelf veel beter hoe hun geschiedenis eruit ziet.“

Ieder schrijft zijn eigen geschiedenis. Maar een collectieve herinnering te bouwen is volgens Roos een versterking van het verleden

nodig. Dat is lastig omdat er nog maar zo weinig gebouwen van de mijnen overblijven staan.

Al in 1979 werd een poging gedaan een mijnmuseum op te richten. Maar dat initiatief werd gestaakt, nota bene door oud-mijnwerkers zelf. Ze waren boos omdat ze niet bij het initiatief waren betrokken, en omdat het hoogste bouwwerk veel geld ging kosten. Geld dat beter zou zijn besteed aan sociale voorzieningen.

Maar het verleden kreeg meer vorm door de komst van de geschiedskapel in Landgraaf's zoon (op initiatief van oud-mijnwerker Martin Herberghs) en het Heerlense mijnmuseum in 2007. Dat museum wil en moet de jaarwonden slijtend, bepleit Roos. „Dit is het moment om dat te

doen. Nu staat het in de belangstelling en zijn er nog mensen met levende herinneringen aan die geschiedenis.“

Maar het is volgens Roos wel raak dat de volgende generatie de herinnering levend houdt. Dat begint bij scholen, waar in geschiedsvakken meer aandacht moet zijn over dit strakke geschiedenis.

„Ik kreeg op school wel les over de industriële revolutie, maar niet of samenleving over de mijnen. Terwijl dat toch een tijd lang onze grootste industrie was.“

Het jaar van mijnen kan er volgens Roos toe bijdragen dat de herinneringen op een goede manier worden overgedragen aan de volgende generatie. Maar die herinnering moet dan wel een getrouwe beeld van de geschiedenis zijn.

“Oud-mijnwerkers wilden die historie vergeten, maar wilden niet dat die vergeten zou worden.”

Maarten Roos

Maar het is volgens Roos wel zaak dat de volgend generatie de herinnering levend houdt. Dat begint bij scholen, waar in geschiedenislessen meer aandacht moet zijn over dit stukje geschiedenis.

„Ik kreeg op school wel les over de industriële revolutie, maar niet of nauwelijks over de mijnen. Terwijl dat toch een tijd lang onze grootste industrie was.”

Het Jaar van Mijnen kan er volgens Roos toe bijdragen dat de herinneringen op een goede manier worden overgedragen aan de volgende generaties. Maar die herinnering moet dan wel een getrouw beeld van de geschiedenis zijn.

Vraagtekens

- Kan een klas met dertig pubers uit Ede iets met mijn verhaal?
- Staat het mijnverleden uit Zuid-Limburg niet te ver weg voor de leerlingen uit Ede?
- Profileer ik mijn achtergrond niet te veel?
- Is het omgevingserfgoed in dit geval (te) sterk verbonden aan de regio zelf? Of aan mij?
- Is het mijnverleden buiten Zuid-Limburg ook van belang in het onderwijs?